

25. ПЕДАГОШКИ ФОРУМ СЦЕНСКИХ УМЕТНОСТИ
Тематски зборник

25TH PEDAGOGICAL FORUM OF PERFORMING ARTS
Thematic Proceedings

На насловној страни: Henri Matisse (1921): The Music Lesson,
Two Women Seated on a Divan

Анри Матис (1921): Час музике, две жене седе на дивану

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
University of Arts in Belgrade
Faculty of Music

ЗБОРНИК РАДОВА
ДВАДЕСЕТ ПЕТОГ ПЕДАГОШКОГ ФОРУМА СЦЕНСКИХ УМЕТНОСТИ
„МУЗИКА И ЗНАЧЕЊЕ”
одржаног 21–22 маја 2022. у Београду

PROCEEDINGS OF THE 25TH PEDAGOGICAL FORUM
OF PERFORMING ARTS “MUSIC AND MEANING”
Belgrade, 21–22 May, 2022

Уредник / Editor

др Милена Петровић / dr Milena Petrović

Издавач / Publisher

Факултет музичке уметности у Београду
Faculty of Music, Belgrade

За издавача / For Publisher

мр Љиљана Несторовска, декан
Ljiljana Nestorovska MMus, Dean

Главни и одговорни уредник / Editor-in-Chief

др Гордана Каран / dr Gordana Karan

Рецензенти

др Ивана Хрпка
др Марина Марковић
др Јелена Михајловић-Марковић
др Миомира Ђурђановић
др Сабина Видулин
др Сања Киш Жувела
др Зоран Божанић
др Срђан Тепарић
др Сенад Казић
др Михаило Антовић
др Гери Спрус
др Димостенис Димитракулакос
др Крис Филпот
др Милена Петровић

Reviewers

dr Ivana Hrpka
dr Marina Marković
dr Jelena Mihajlović-Marković
dr Miomira Đurđanović
dr Sabina Vidulin
dr Sanja Kiš Žuvela
dr Zoran Božanić
dr Srđan Teparić
dr Senad Kazić
dr Mihailo Antović
dr Gary Spruce
dr Demosthenes Dimitrakoulakos
dr Chris Philpott
dr Milena Petrović

ISBN-978-86-81340-63-9

ISMN-979-0-802022-31-7

25. Педагошки форум сценских уметности
25th Pedagogical Forum of Performing Arts

МУЗИКА И ЗНАЧЕЊЕ

Тематски зборник

MUSIC AND MEANING

Thematic Proceedings

Уредник

др Милена Петровић

Editor

dr Milena Petrović

Факултет музичке уметности
Београд, 2023.

Faculty of Music
Belgrade, 2023

Александра Станковић

ОШ „Васа Пелагић”, Београд, Србија

saskastankovic@yahoo.com

Google earth као дигитални алат у настави музичке културе

Сажетак

Време дигитализације у свету, у последње време веома је актуелно питање, нарочито у наставном процесу. Како је настава музичке културе углавном практична, дигитални алати су се показали као врло корисни наставни ресурси у савладавању неких музичких наставних тема у оквиру Наставног плана и програма. Рад у дигиталним алатима коинцидира са постојећим наставним темама у оквиру наставе музичке културе. Дигитално компетентан наставник на најбољи начин развија различите компетенције својих ученика. На часовима музичке културе, неопходан је процес извођења музике „уживо”, уз музичке инструменте, али је много разлога и за коришћење информационо-комуникационих технологија у настави. Један од најважнијих разлога јесте чињеница да ученици већину времена користе паметне телефоне и неограничено су присутни на интернету. Међутим, нажалост, интернет користи углавном за забаву, док им сијасет образовних, а бесплатних садржаја остаје неискоришћено. У раду је приказан поступак рада у интерактивном дигиталном алату „Google Earth”, преко којег ученици могу да истраже живот и рад Рихарда Вагнера. Представљене су и недоумице до којих ученици долазе током припреме и реализације, као и неопходност постојања дигитално компетентног наставника. Циљ је да се покаже како и колико употреба дигиталних алата може на квалитетан начин да обогати и осавремени квалитет наставе, као и да од ученика створи заинтересованог сарадника у процесу припремања и реализације наставе.

Кључне речи: дигитална настава, музичка култура, Рихард Вагнер, корелација, Google Earth

Увод

У просветним круговима, последњих неколико година, дошло је до промене парадигме образовања на свим нивоима. Дигитализација је неминовно постала веома актуелна у свим сферама, па и у образовању. Ковид ера је природно убрзала процес дигитализације у образовном процесу, додуше, стидљиво и неквалитетно у почетку. Разлог томе јесу дигитално некомпетентни наставници, који су преко ноћи морали да пренесу своја знања ученицима из учионице у виртуелни простор. Веома мали број наставника се брзо и лако снашао, али данас је тај број доста већи јер су предавачи схватили да морају да иду у корак с временом, како би ученицима приближили градиво из Наставног плана и програма, али и шире.

Дигитализација у образовању један је од стратешких циљеве Владе Републике Србије, те се нашла у документу Министарства просвете Републике Србије, *Стратеџија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године* (2021). Посебан фокус у овом документу усмерен је на унапређење дигиталних компетенција ученика кроз примену савремених програма наставе и учења, и побољшање дигиталних и педагошких компетенција наставника. Основне дигиталне компетенције стичу се у систему образовања који обезбеђује приступ систематизованим научним знањима. Ниво поседовања дигиталних компетенција ученика зависи од нивоа дигиталних компетенција наставника, па се од наставника очекује да поседују одговарајући ниво дигиталне писмености и знање у погледу коришћења дигиталних технологија.

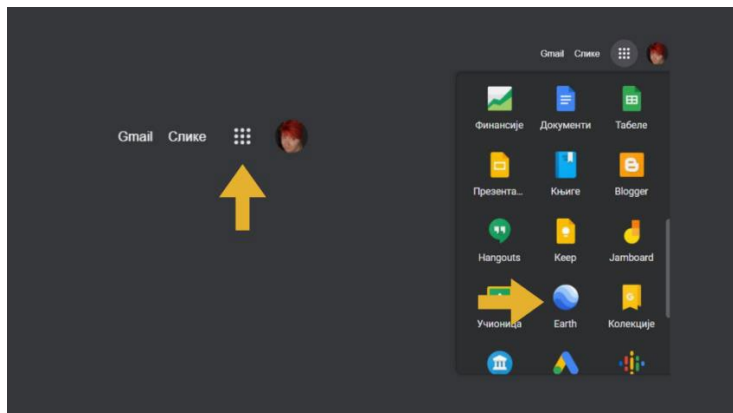
Министарство просвете припремило је *Оквир дигиталних компетенција наставника – Наставник за дигитално доба 2019*, који обухвата дигиталне компетенције специфичне за наставничку професију и представља их кроз 24 компетенције организоване у шест категорија. Циљ постојећег националног Оквира јесте да обезбеди заједничко разумевање дигиталних компетенција наставника, али и да пажљиво интегрише одређене карактеристике образовне политике и донесених мера у области развоја дигиталног образовања. У врло кратком временском року је почела потрага за дигиталним алатима који су програмирани тако да у себи имају што више фактора који поспешују наставни процес – јасноћу, креативност, интерактивност, могућност међупредметног повезивања. Међутим, инструментална и вокална настава, као и велики број уметничких предмета нису прилагођени виртуелном свету јер захтевају присуство наставном процесу „уживо“.

Приступ раду у дигиталном алату Google Earth

Потрага за дигиталним алатом који може да се користи у настави Музичке културе и у предметима музичке уметности довела је до ретког мултифункционалног дигиталног алата, који је веома добро прихваћен од свих актера у образовном процесу – Google Earth. Главни разлози широке примењивости овог програма јесу:

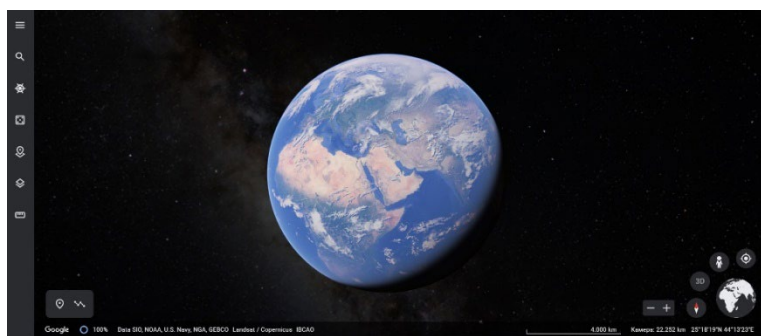
- Бесплатан је и доступан свима;
- Повећава мотивацију ученика;
- Подједнако је добар за све наставне предмете, као и за секције;
- Нуди широку могућност корелације и интегративне наставе;
- Примењује се у пројектним и истраживачким активностима;
- Ученици могу заједно и истовремено да раде.

Један од најважнији сегмената овог дигиталног алата јесте да је потпуно бесплатан, да га могу користити сви који имају Гугл налог и да се лако проналази на компјутеру (слика 1).

Слика 1 . Како пронаћи Google Earth програм.

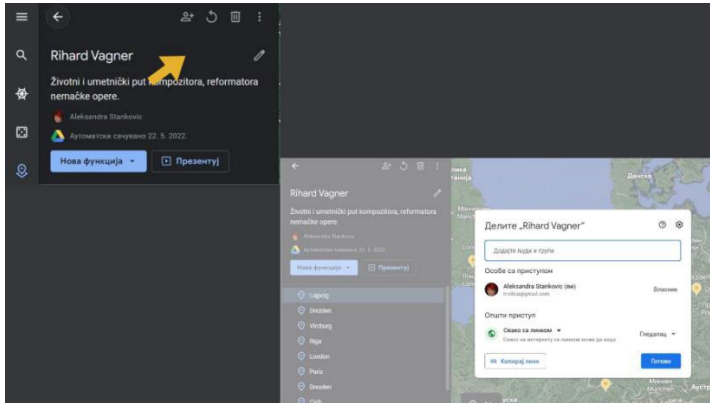
Мотивација је фактор који је веома битан јер смо сведоци колико незаинтересованости од стране ученика влада у српским школама. Немотивисан ученик не може да напредује и да покаже свој потенцијал у пуном капацитету. Када корисник види земаљску куглу (слика 2), схвати да је у стању да виртуелно отпутује у било који део света, прошета улицама града који има жељу да обиђе и посматра споменике, зграде музеја, позоришта, оперских кућа, грађевина од важности, његова мотивација је присутна.

Слика 2. Виртуелна земаљска кугла у окружењу програма.

Програм је погодан за уметничке, али и све друге предмете, природне и друштвене науке и све ваннаставне активности. Корелација, тј. међупредметна повезаност је на веома високом нивоу јер виртуелно путовање у било које место на свету, можемо да искористимо за садржаје свих предмета, обавезних и изборних.

Овај дигитални алат је тако осмишљен да на њему може истовремено да ради велики број учесника, било на једном или на неколико истраживачких пројеката. Дељењем линка пројекта, ученици приступају пројекту и обављају своје задатке (слика 3).

Слика 3. Начин дељења линка учесницима.

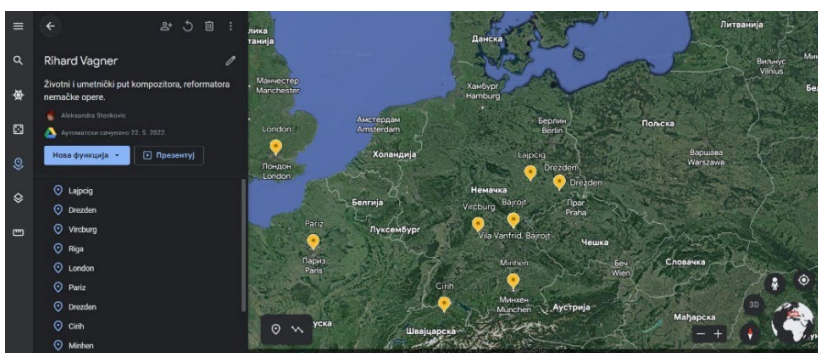
Истраживање живота и дела Рихарда Вагнера (Richard Wagner) преко дигиталног алата Google Earth

О животу и раду реформатора немачке опере Вагнера, ученици могу да сазнају користећи дигитални алат Google Earth. Подељени у парове добијају задатак да пронађу по један град у коме је боравио Вагнер. Парове је најбоље креирати тако да се комбинују ученик са бољим и онај са лошијим успехом у школи, како би били једнаки у погледу успешности остваривања задатка. Ученицима се саветује како да претражују и истражују, предлаже им се литература, указује на шта да обрете пажњу, да поштују правила дигиталног света и ауторских права. Предочава им се да, трагајући за биографијом Вагнера, у пројекат могу да се додају и зумирају градови, установе, зграде, школе, оперске куће, уз поставку одабраних слика, текста и линкова са платформе YouTube или било ког другог садржаја са интернета. Уколико ученици унапред припреме изворе, на часу на коме се реализује презентација могли би да самостално, или уз помоћ наставника, убацују припремљени материјал. Самим тим би комплетан садржај био на једној страници пројекта. Консултације које се односе на помоћ око извора података и разноврсности материјала могуће је обавити преко Гугл учионице. Међутим, оно што отежава процес реализације оваквих пројеката јесте то што ученици у другом циклусу основне школе нису у стању да одвоје битно од небитног. Наилазе на недоумице у вези са следећим питањима: шта из биографије издвојити као најважније?; шта је утицало на стварање појединих дела?; како се умет-

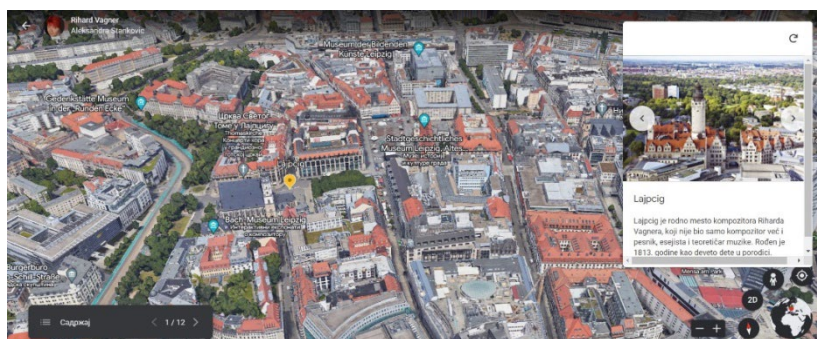

ник међа временом и шта утиче на те промене?. Питања ученика се углавном свODE на количину и разноврсност материјала који треба да припреме.

Финална фаза пројекта – израда рада – обавља се на часу на школском рачунару. Ученици у паровима, преко видео бима, презентују свој део задатка. Парови наступају по редоследу који одговара хронологији Вагнеровог живота, те док један ученик у програм Google Earth уноси припремљен материјал, други презентује садржај материјала. У програму се одабирају градови (слика 4) и зумирају грађевине у којима је Вагнер живео и стварао. Ученици имају могућност да у било ком пројекту и на било ком локалитету прошетају улицама и осете дух града (слика 5).

Слика 4. Одабрани градови везани за живот Вагнера.

Слика 5. Лајпциг, родно место Вагнера, уз додате слике, текст и линкове овог града и композиторових дела.

Ученици сазнају за град Бајројт и грађевину у којој се и данас одржавају свечаности посвећене Вагнеру, те проналазе мноштво слика у унутрашњости овог здања (слика 6), али и откривају музеј посвећен Вагнеру и место где је сахрањен – вилу Ванфред (слика 7).

Слика 6. Град Бајројт и велелепно здање где се одржавају концерти Вагнерових дела.

Слика 7. Вила Ванфрид са сликама унутрашњости.

У завршном делу презентације процењују се резултати пројекта, дискутује о темама и појавама и износи вредносни суд о квалитету оваквог облика рада.

Закључак

Коришћење дигиталног алата Google Earth помаже у остваривању следећих позитивних и очекиваних исхода оваквог пројектног модела наставе:

- развијање сигурне, критичке и одговорне употребе дигиталних технологија у настави музичке културе;
- подизање на виши ниво информатичке и дигиталне писмености;
- унапређивање комуникације и сарадње;
- оснаживање за тимски рад, као и препознавање јаке и слабе стране тимског одлучивања;
- разумевање и примена међупредметне корелације;

- подизање свести о значају безбедности (укључујући дигиталну добробит и компетенције повезане са сигурношћу);
- продубљивање знања у вези са интелектуалном својином.

Исход који није очекиван, а који је остварен јесте мотивисаност за стварање базе дигиталних наставних садржаја у настави музичке културе.

Google Earth представља креативно и иновативно решење за квалитетан рад у виртуелним, онлајн условима, поштујући принципе асинхроног учења. Ученици сами одређују темпо и динамику рада, истражују, анализирају, интегришу научено и веома су заинтересовани за градиво Наставног плана и програма. У оваквој констелацији, ученици су наставникови сарадници на истраживачком и пројектном задатку. Рад на оваквом пројекту доноси мноштво добробити јер повезује образовне дисциплине са наставним садржајима различитих предмета. Иако су ученици у другом циклусу основног образовања углавном дигитално неписмени и имају тешкоће да одаберу потребне материјале, током наведеног начина рада они промишљају, преиспитују се, те трагајући за решењима интегришу знања из различитих предмета. Сваки ученик се исказује у оквирима својих могућности, а знање које стиче постаје део дугорочног памћења.

Литература

Влада Републике Србије (2021). *Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године*. Службени гласник РС, број 63 од 23. јуна 2021.

Министарство просвете. *Дигитализација у просвети*. Преузето 30. априла 2022, са <https://prosveta.gov.rs/prosveta/digitalizacija-u-prosveti-i-nauci/>

Станковић, Александра. *Рихард Вајнер*. Преузето 25. маја 2023, са https://earth.google.com/earth/d/1dwqQKkxlixJOtASEOFvmjQecs_VOSSL_-?usp=sharing

GOOGLE EARTH AS A DIGITAL TOOL IN MUSIC CULTURE TEACHING

The era of digitalization in the world has been a major issue lately, especially in the teaching process. As teaching music culture is mostly practical, digital tools have proven to be very useful teaching resources in mastering some music teaching topics within the curriculum. The work in digital tool coincides with the existing teaching topics within the teaching of music culture. A digitally competent teacher develops different competencies of his students in the best way. In music culture classes, the process of performing music «live», along with musical instruments, is necessary, but there are many reasons for the use of information and communication technologies in teaching. One of the most important reasons is the fact that students use smartphones most of the time and are present indefinitely on the Internet. Unfortunately, however, they use the Internet mainly for entertainment, while hundreds of educational and free resources remain unused. Through this workshop, students are trained to use the interactive and favorite digital tool, „Google

Earth”, through the research of the life and work of Richard Wagner, in which musical culture correlates with several teaching subjects. The procedure of working in this digital tool is shown, as well as the doubts that the students come to in the work itself, from preparation to realization, but with the guidance of a digitally competent teacher, the workshop is successfully carried out to the end. It goes without saying that there are other ways of working in countries where schools are better equipped. The goal of the workshop is to show how and to what extent the use of digital tools can enrich the modern quality of teaching in a high-quality way, as well as to make students an interested collaborator in the process of preparing and implementing teaching.

Keywords: Digital teaching, music culture, Richard Wagner, correlation, Google Earth